

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1893. Första Kammaren. N:o 20.

Fredagen den 24 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 17 i denna månad.

Upplästes två till kammaren inkomna protokoll af följande lydelse:

1893 den 23 mars sammanträdde kamrarnes valmän för att, jemlikt 71 och 73 §§ riksdagsordningen, utse Riksdagens fullmäktige i riksbanken jemte suppleanter för dem; och befunnos efter valförrättningens slut hafva blifvit utsedda till

ordförande:

herr Pehr Jakob von Ehrenheim, f. d. statsråd ..... med 48 röster;

öfrige fullmäktige:

herr Johan Wolter Arnberg, filosofie doktor ..... med 48 röster,
» Tom Liljewalch, f. d. stadsmäklare ..... » 48 »
» Magnus Julius Neijber, f. d. stadsmäklare ..... » 48 »
» Henrik Ragnar Törnebladh, ledamot af Riksdagens
Första Kammare ..... » 48 »
» Sixten Gabriel von Friesen, ledamot af Riksdagens Andra Kammare ..... » 24 »
» Erling Ribbing, kabinettskammarherre ..... » 24 »

de båda sistnämnda efter lottning mellan herr Larsson, Liss Olof, ledamot af Riksdagens Första Kammare, och herr Jonsson, Olof, i Hof, ledamot af Riksdagens Andra Kammare, hvilka jemväl erhållit hvardera 24 röster;

suppleanter:

herr Karl Georg Herlitz, vice häradshöfding	med 48 röster,
» Christian Axel Weinberg, vice häradshöfding	» 47 »
» Carl Erik Ekgren, kamererare, vice ordförande hos Stockholms stadsfullmäktige	» 46 »

C. E. Casparsson.
Anders Persson.

Hugo Tamm.
Wilh. Walldén.

År 1893 den 23 mars sammanträdde kamrarnes valmän för att, jemlikt 71 och 73 §§ riksdagsordningen, utse Riksdagens fullmäktige i riksgäldkontoret jemte suppleanter för dem; och befunnos efter valförrättningens slut hafva blifvit utsedde till

ordförande:

herr Frans Albert Anderson, generaldirektör, ledamot af Riksdagens Första Kammare	med 48 röster;
--	----------------

öfrige fullmäktige:

herr Otto Magnus Höglund, grosshandlare	med 48 röster,
» Johan Johansson i Noraskog, ledamot af Riksdagens Andra Kammare	» 48 »
friherre Johan Nordenfalk, godsegare	» 48 »
herr Oscar Wilhelm Odelberg, ledamot af Riksdagens Första Kammare	» 48 »
» Per Samzelius, statskommisarie, ledamot af Riksdagens Första Kammare	» 48 »
» Edvard Sederholm, ledamot af Riksdagens Första Kammare	» 48 »

suppleanter:

herr Erik Wilhelm Lilliesköld, kamererare	med 48 röster,
» C. J. August Wall, vice häradshöfding	» 47 »
» Nils Olsson i Ättersta, ledamot af Riksdagens Andra Kammare	» 46 »

C. E. Casparsson.
Anders Persson.

Hugo Tamm.
Wilh. Walldén.

Dessa protokoll lades till handlingarna; och skulle Riksdagens kanslideputerade genom utdrag af kammarens protokoll underrättas om deras innehåll med anmodan att låta uppsätta och till kamrarne ingifva förslag dels till förordnanden för de valde, dels till skrivelser till Konungen med anmälan om de förrättade valen, dels ock till den paragraf, som derom borde i riksdagsbeslutet intagas.

Anmäldes och bordlades lagutskottets utlåtande n:o 25, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående bevisning inför rätta, lag angående ändrad lydelse af 5 kap. 1 § ärfdebalken, lag angående ändring i 14 kap. jorddebalken samt lag angående ändring i förordningen angående handelsböcker och handelsräkningar den 4 maj 1855.

Företogs val af ytterligare fyra suppleanter i lagutskottet; och befunnos efter valförrättningens slut dertill hafva blifvit utsedda:

herr Falk, Helmer	.....	med 36 röster,
» Berg, Lars	.....	» 35 »
» Roman	.....	» 35 »
» Almgren, Oscar	.....	» 35 »

sedan ordningen mellan dem, som erhållit lika antal röster, blifvit genom lottning bestämd.

Vid förnyad föredragning af konstitutionsutskottets den 22 och 23 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 13, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af §§ 53, 60, 61 och 71 regeringsformen samt § 40 riksdagsordningen, så ock om ändring i vissa afseenden af § 69 regeringsformen och § 65 riksdagsordningen, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande konstitutionsutskottets den 22 och 23 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 15, i anledning af väckt motion om ändring af dels § 6 regeringsformen i vissa delar, dels ock § 15 regeringsformen.

1 och 2 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

3 punkten.

Herr Alin: Såsom herrarne känna var en motion i samma syfte väckt vid näst föregående riksdag. Den afstyrktes af konstitutionsutskottet, men utskottets utlåtande åtföljdes af en reservation af flere bland dess ledamöter från Andra Kammaren, hvilka hemställde, att Riksdagen måtte till Kongl. Maj:t aflåta en skrifvelse af hufvudsakligen samma syfte som den, hvilken nu af utskottet föreslås. Utskottet hade motiverat sin hemställan med, bland annat, följande: »Utskottet anser sig för sin del icke tillförlitligen kunna bedöma, huru vida den före- Om inrättande af ett nytt statsdepartement.

*Om inrättande
af ett nytt stats-
departement.
(Forts.)*

slagna grundlagsändringen skulle vara nyttig för regeringsarbetet i dess helhet, och utskottet eger ej heller den insigt i alla de på frågan inverkande omständigheter, att utskottet derpå kan grunda ett omdöme huru vida, i händelse inrättandet af ett nytt statsdepartement skulle anses vara af nöden, det företrädesvis skulle vara just kommunikationsväsendet, som borde derinom få plats. Om man erkänner att frågor finnas af den beskaffenhet, att framställning derom till Riksdagen företrädesvis bör komma från regeringen, så lär man väl utan vidare åt föreliggande förslag, som afser ordnandet af den Konungen ensamt anförtrodda statsförvaltningen, böra tillerkänna just en dylik egenskap. En lagstiftning i den af motionären förordade riktning förutsätter, enligt utskottets uppfattning, i främsta rummet, att regeringen sjelf anser åtgärden nyttig och nödig; och då utskottet icke, på grund af hvad i ämnet förevarit, kan anse sig ega visshet i afseende på detta förhållande, torde alltså Riksdagen lämpligen böra afvakta, huru vida Kongl. Maj:t möjligen kan finna en förändrad anordning af statsdepartementen vara af behovet påkallad.» Utskottets hemställan bifölls inom denna kammare, utan att något yrkande på bifall till reservationen framställdes.

Detta var i fjor. Nu har utskottet med afseende på detta ärende kommit in med en annan hemställan, utan att, så vidt jag funnit, af vare sig motionen eller utskottets utlåtande framgår, att några förhållanden sedan förra året inträdt, som bort föranleda utskottet, eller böra föranleda kammaren att i denna fråga följa en annan uppfattning än den, som de då hyllade. Utskottet har visserligen framhållit det kända förhållandet, att vid olika tillfällen hafva förslag gående i riktning mot inrättande af ett nytt statsdepartement framstälts, men utskottet har ej nu visat, att enigheten i fråga om hvilka ärenden skulle komma under det ifrågavarande departementet har blifvit större i år än vid föregående tillfällen. Utskottet har visserligen tagit sig före att omnämna, hvad enligt utskottets åsigt borde höra under ifrågavarande departement, men för min del kan jag vid utskottets ifrågavarande uttalande icke fästa synnerlig vikt. Den utredning, som inom utskottet lemnades, var till den grad bristfällig, att den jemte åtskilligt löst tal hufvudsakligen bestod i en hänvisning till en Kongl. Maj:ts proposition år 1857, således för 30 à 40 år sedan. Det tyckes också hafva varit känslan häraf, som föranledt utskottet att i ett föregående stycke påpeka, att »otvifvelaktigt regeringen torde bättre än Riksdagen vara i stånd att bestämma, hvilka hufvudgrupper af regeringsärenden företrädesvis böra under det nya departementet sammanföras», ett erkännande som, efter hvad mig synes, är af den beskaffenhet, att utskottet bort hafva stannat vid samma slut, som det, hvartill utskottet föregående år kom och hvarvid äfven denna kammare då stannade.

Jag hemställer, att, då icke något sedan nästföregående år inträffat, som bör föranleda ändring i det beslut, som då fattades, kammaren måtte afslå utskottets framställning.

Herr Billing: Utan att jag därför torde böra misstänkas för allt för stor lust att göra förändringar i rikets grundlagar, har jag mera än en gång under denna riksdag ansett mig böra skilja mig från flertalet af mina kamrater inom konstitutionsutskottet från denna kammare. Så nu också i denna punkt. Den föregående talaren erinrade om hvad som förekom här vid sistlidne lagtima riksdag, att samma fråga äfven då förekom och att Första Kammaren utan votering afslog en framställning liknande den, hvilken nu gjorts af denna Riksdags konstitutionsutskott. Jag ber då att först få fästa uppmärksamheten på, att skillnaden mellan hvad som förelåg för kammaren 1892 och nu dock icke är så oväsentlig. Först och främst förelåg då till kammarens beslutande ett af enskild motionär framställt formuleradt förslag till förändring af 6 § regeringsformen, och för det andra var förslaget om inrättande af ett nytt statsdepartement förbundet i samma punkt med förslaget om sammanslagning af de två försvarsdepartementen. Nu är denna sista fråga behandlad i en särskild punkt, som kammaren redan har afgjort, och här föreligger ej något bestämdt formuleradt förslag till ändring af 6 §, utan i dess ställe blott förslag om en skrifvelse till Kongl. Maj:t om utredning och derpå beroende framtida förslag. Utskottet har gillat det skäl, som i fjor särskildt anfördes mot motionen, nemligen att utredning af och förslag till den grundlagsförändring, hvarom här är fråga, bör framkomma från Kongl. Maj:ts regering; och utskottet hemställer nu allenast om en skrifvelse i detta syfte.

Det förekommer mig nu, som om det vore alldeles omöjligt att bestrida, att en förändring i det syfte, som utskottet föreslagit, är både högst nödig och nyttig. Ända sedan år 1840 har det varit erkänt, att den fördelning af regeringsärendena, som då anordnades, icke fullt motsvarade det för handen varande behovet; och detta kan nu heller ingen bestrida. Sedan 1840 har en oerhörd utveckling af regeringsärendena tillkommit. Jag vill här blott fästa uppmärksamheten på allt det myckna, som sammanhänger med vårt jernvägskommunikationsväsen. Och att göromålen för särskildt civil- och ecklesiastikdepartementens chefer äfven i framtiden komma att ökas, derom kan ingen tvifla, som tänker på, huru ett folks lif utvecklas och fördjupas åt alla håll. Särskildt veta vi ju, att på dagordningen står den stora fråga, som kallas arbetarefrågan. Ingen bestrider alltså med fog, att ett behof af förändring här föreligger. Det har erkänts från alla håll, ej minst från regeringens sida. Utskottets betänkande upplyser derom, att regeringen redan år 1857 framlade förslag om ett nytt departement för allmänna arbeten och kommunikationsanstalter. Regeringen förnyade sin framställning 1868, sedan återigen 1885, och dessutom har frågan lagts fram för Riksdagen — jag tror vid ej mindre än sju riksdagar — på grund utaf från enskilde motionärer framburna förslag. Under sådana förhållanden lär det väl vara omöjligt att bestrida, att en förändring uti det angifna syftet är nödig och nyttig. Det enda

Om inrättande af ett nytt statsdepartement.
(Forts.)

Om inrättande
af ett nytt stats-
departement.

(Forts.)

skäl, som, så vidt jag förstått, kunnat anföras mot bifall till utskottets hemställan, är det, att man icke skulle vara enig eller åtminstone icke fullt enig om, hvilka ärenden borde läggas under det nya departementet. Men jag ber att få fästa uppmärksamheten på, att aldrig har väl enigheten härom varit närmare eller större än just i närvarande ögonblick, då konstitutionsutskottet visserligen icke bestämt, hvilka ärenden borde läggas under det nya departementet, men dock antyd, hvilka det ansett företrädesvis böra dit hänföras, nemligen sådana som röra kommunikationsanstalter, allmänna arbeten och handeln, samt den af utskottet uttalade meningen i det allra närmaste sammanfaller med Kongl. Maj:ts förslag 1857 om inrättande af ett nytt departement för allmänna arbeten och kommunikationsanstalter. Då nu utskottet ej på något sätt vill binda regeringens åtgärder i fråga om utredning eller förslag, utan blott vill gifva åt Kongl. Maj:ts regering det stöd, som ligger i en Riksdagens skrifvelse att framkomma med detta förslag, synes det mig som om afgjort öfvervägande skäl tala för bifall till konstitutionsutskottets förslag, och jag anhåller att få yrka ett sådant bifall.

Herr Nyström: Efter herr Billings yttrande kan jag fatta mig helt kort och egentligen inskränka mig till att instämma med honom, men så mycket vill jag säga, att herr Alins argumentation utan tvifvel skulle vara god, derest det gälde, att Riksdagen nu skulle besluta detta departement, d. v. s. för sin del besluta öfver detsamma med hela dess innebörd och verksamhet. Men *detta* är det likväl ej fråga om. Den saken kommer att underkastas en ny och särskild pröfning, om motionen går igenom. Meningen är ju blott att förklara att kammaren för sin del funnit detsamma, som Kongl. Maj:t för sin del för länge sedan funnit, eller att arbetena äro på ett ojemnt sätt hopade på vissa departement, att dessa behöfva en lättnad i arbetsbördan och att tidens framsteg samt de industriella upptäckterna medföra ett extra arbete, som kräfver och ropar efter en särskild målsman. Alla dessa förhållanden böra bestämma kammaren att uttrycka sin mening om att något dylikt är af behofvet påkalladt. Huru det sedermera skall organiseras blir framtidens och närmast regeringens omsorg, så att kammarens uppträdande i detta fall endast afser att lemna regeringen ett stöd genom sitt uttalande att äfven kammaren för sin del insett nödvändigheten af denna reform, såsom regeringen förut gjort det. — Och om så är, att kammaren genom att i dag bifalla förslaget kan i någon mån fortskynda dessa åtgärder och stödja och uppmuntra regeringen att snart nog komma med ett förslag, hvilket dock otvifvelaktigt förr eller senare tränger sig fram, har kammaren på denna förmiddag gjort en god gerning.

Jag tillstyrker bifall till utskottets hemställan.

Herr Forssell: För min del kan jag icke biträda utskottets förslag i denna punkt och vill i största korthet angifva skälet. Detta

är, att jag anser ökningen af departementschefernas antal tjena till nästan ingenting. Det finnes vissa brister i vår statsrådsorganisation, som härstamma från äldre tider med andra förhållanden. Den väsentligaste bristen ligger deruti, att statsrådets verksamhet omfattar tvenne i viss mån heterogena uppgifter, å ena sidan administrativ lagstiftning, å andra sidan administrativ rättskipning eller afgörandet af besvärsmål. Dessa olika grenar af statsrådets verksamhet äro till sitt skaplynne så skilda, att deras samtida behandling måste verka förlamande på departementschefernas, på statsrådets och regeringens verksamhet i dess helhet. Förr än man får den bristen afhjelpat gagnar det till ingenting, om man också vill förvandla alla de nuvarande statsråden till departementschefer, och förr än man insett, att boten måste sökas, der felet ligger, uträttas ingenting med en skrifvelse till Kongl. Maj:t i det af utskottet angifna syftet.

Jag anhåller om afslag på utskottets hemställan.

Herr Samzelius: Såsom ledamot af konstitutionsutskottet vid 1892 års lagtima riksdag tillhörde jag den majoritet inom utskottet, som afstyrkte hr Ljungmans då i ämnet väckta motion, och jag har sedermera icke funnit anledning att frånträda den åsigt, som ligger till grund för utskottets väl motiverade utlåtande, hvilket af denna ärade kammare då godkändes. Väl är det mig bekant, att civildepartementet är öfverhopadt af göromål, hvilka med hvarje år tillväxa, men jag anser ej motionären, icke ens utskottet, vara nog inne i saken för att kunna bedöma på hvad sätt denna olägenhet lämpligast bör afhjelpas. Ordmandet af denna del af den åt Konungen anförtrödda statsförvaltningen är nemligen en fråga af beskaffenhet, att Riksdagen synes böra afvakta framställning i densamma från Kongl. Maj:ts regering, hvilken icke läser underlåta att, utan någon särskild påtryckning från Riksdagens sida, framkomma med förslag i ämnet, då tiden derfor anses lämplig. Konstitutionsutskottet har hittills icke pläгат i omogna och outredda frågor föreslå Riksdagen att besvära Kongl. Maj:t med några skrifvelser, utan utskottet har, då det funnit föreslagna grundlagsförändringar vara högst nödiga och nyttiga, sjelft formulerat de föreslagna förändringarna och icke besvärat Kongl. Maj:t dermed, på sätt flere andra utskott pläгат tillvägagå. Jag kan icke ens påminna mig att från och med år 1867, då den nya riksdagsordningen började tillämpas, konstitutionsutskottet vid något tillfälle föreslagit en sådan åtgärd. I förevarande fall synes det vara så mycket olämpligare, som redigerandet af grundlagsstadgandet är ofantligt enkelt och inskränker sig till införande i regeringsformen af det utaf motionären föreslagna ordet »sambärfärdsepartementet», ett ord, som i förbigående sagdt, icke synes mig tilltalande. Hufvudsaken är departementets organisation, upprättande af dess stat och framför allt — hvad som äfven fordras för att föra krig — pengar, pengar, pengar. Utan sådana blir den föreslagna grundlagsförändringen, äfven

Om inrättande af ett nytt statsdepartement.

(Forts.)

Om inrättande
af ett nytt stats-
departement.
(Forts.)

om den antages, blott en död bokstaf, jemförlig med åtskilliga ännu kvarstående stadganden i grundlagen om institutioner och embeten, som numera icke finnas, därför att medel numera icke utgå.

I penningfrågor är emellertid konstitutionsutskottet ingen auktoritet. Hufvudfrågan faller inom annat utskotts kompetens och det synes mig därför som konstitutionsutskottet, som har att sysselsätta sig med förbättringen af grundlagarne, men ej med organisation af nya statsdepartement och anvisande därför af nödiga medel, bort lugna sig och icke taga initiativet i en så beskaffad fråga som den förevarande. Man har visserligen sagt, att man dermed endast åsyftade att gifva ett stöd åt Kongl. Maj:t, för att en proposition i ämnet måtte till Riksdagen framkomma; men jag förstår, upprigtigt sagdt, icke hvvari detta stöd består, då man icke gjort saken klarare för sig än inom utskottet, der det icke finnes två personer, som i denna fråga tänka fullt lika. Innan man stöder en sak, måste man, enligt mitt förmenande, hafva för sig fullt klart hvad man skall stödja. Ingenting är farligare än att biträda dessa s. k. »oskyldiga» skrifvelser, hvilka säga just ingenting, men som sedan återopas som en kraftig viljeyttring af Riksdagen, hvilken, då den sagt a, också måste säga b. Ett färskt exempel hafva vi derpå, hvarmed jag dock icke vill trötta kammaren.

Härmed vill jag för ingen del antyda, att jag skulle komma att motsätta mig ett blifvande förslag från Kongl. Maj:t, som på ett lämpligt sätt afhjelpade de olägenheter, som nu onekligen förefinnas. Men med ett sådant förslag kan Kongl. Maj:t, utan att erhålla någon skrifvelse i ämnet, till Riksdagen inkomma. Då skrifvelsen sålunda, enligt mitt förmenande, är öfverflödig och icke innehåller ringaste ledning för frågans lösning, yrkar jag, herr talman, afslag å det framställda förslaget.

Herr Annerstedt: Det är redan förut af en talare framhållet, att det rätta botemedlet i detta ämne ej bör sökas i inrättande af nya departement, utan måste sökas i en omorganisation af statsrådets verksamhet, hvarigenom från den högsta administrativa myndigheten, den rikets styrelse handhafvande myndigheten, afskiljas sådana ärenden, som egentligen ej höra dit, utan lämpligast böra behandlas af domaremagten. Han har från administrativ synpunkt framhållit nödvändigheten att införa en förbättrad anordning för afgörandet af de administrativa besvärsmålen. Man måste instämma i hans yttrande äfven då man ser saken i främsta rummet från rättskipningens synpunkt. Det är lätt att inse, att Konungens rådgifvare, hvilka äro och måste vara i främsta rummet upptagna af omsorgen om rikets styrelse och lösningen af de mängen gång invecklade administrativa frågor, som under hvarje tid föreligga, icke kunna vara de mest lämpliga personer att samtidigt med detta arbete, som tager deras krafter fullständigt i anspråk, i sista instans afgöra administrativa besvärsmål, t. ex. pröfva,

om en flottled bör gå på högra eller venstra sidan af ett vattendrag, om X. eller Y:s inkomst skall taxeras till 10,000 kr. eller 5,000 kr., om bolaget A:s beskattning skall delas på B. och C. kommuner eller några andra sådana o. s. v. Om man genomgår förteckningen på de administrativa besvärsmålen, skall man lätt finna, att alla sådana frågor fordra för sitt rätta afgörande mera tid och andra förutsättningar än hvad statsrådets ledamöter, om de skola kunna i öfrigt rätt fullgöra sina uppgifter, äro i tillfälle att egna åt dessa frågor. Af sådana skäl är enligt min mening äfven från den administrativa rättsskipningens synpunkt den föregående talarens yrkande om afslag på utskottets hemställan väl grundadt; och jag instämmer deri.

Om inrättande af ett nytt statsdepartement.
(Forts.)

Herr Nyström: I fråga om de bristfälligheter i statsrådets organisation och arbetssätt, som påpekats af herrar Forssell och Annerstedt, tror jag, att man kan ena sig derom, att de äro stora och påkalla den reform, som dessa herrar framhållit. Men jag håller före, att denna felaktighet, denna bristfällighet, denna sjukdom blir hvarken bättre eller sämre, om det kommer till ett nytt, här ifrågasatt departement. Utsigten att erhålla bot och hjälp är utan tvifvel ej sämre, väl snarare bättre, om man i alla fall nu vidtager en åtgärd, som obestriddigen har till påföljd, att en stor mängd löpande ärenden blir bättre skött och en mängd ärenden mindre eftersatt än hvad nu är förhållandet. Jag vill blott säga, att man kan allt för väl besluta den ifrågavarande skrivelsen och således befordra inrättandet af ett nytt behöfligt departement utan att därför i någon mån jäfva rigtigheten af hvad herrar Forssell och Annerstedt framhållit eller försvåra afhjelpandet af de svårigheter de påvisat. Jag anser därför, att deras argumentation icke träffar saken, utan att man här har bevisat allt hvad man bör bevisa, om man säger, att en stor mängd ärenden af ifrågavarande art tynga för mycket ett departement, som dessutom har mycket att göra, och att de skulle bli bättre behandlade, om för dem inrättades ett eget departement. Detta i afseende på herrar Forssells och Annerstedts anmärkningar.

Hvad herr Samzelius sagt går ut på, att sedan sista gången en skrivelse härom afslogs, har ingenting förekommit, som nu kunde påkalla ett annat resultat. Jo, det har det visst gjort! En hel mängd viktiga saker. Det har pågått en utveckling af samfärdsmedlen, af industrien, af handeln o. s. v. i högst väsentlig mån, som påkallar en massa nya handläggningar och göromål. Och framför allt har det, såsom herr Billing påpekat, förekommit vissa framsteg i afseende på arbetarefrågans behandling, som med növändighet kräfva nya arbetskrafter och ny målsman, för hvilka man på detta sätt bereder rum. Det är icke meningen, att det omedelbart skall förekomma några beslut, men såsom dessa frågor nu stå — och om jag är rätt undermåttad, komma de att framträda i former, vidt skilda och olika mot hvad man tänkt sig — är deras kraf på uppmärksamhet och behand-

Om inrättande af ett nytt statsdepartement.

ling ett mycket kraftigt skäl att i tid bereda nödigt utrymme och nödig arbetskraft.

(Forts.)

Således dels principiella frågor dels en massa löpande administrativa frågor påkallade denna nya arbetsfördelning, detta nya målsman- skap, och då man icke begär något annat än att säga, att man instäm- mer i den mening regeringen själf så många gånger uttalat och på det sättet gifver regeringen det stöd, hvars värde herr Samzelius betviflar, men jag sätter mycket högt, kan jag ej finna någon anledning att vägra denna framställning, om icke den, att konstitutionsutskottet denna gång förordat en skrifvelse, hvilket ju är ett mindre vanligt förfaringsätt. Men om saken ock är mindre vanlig, kan den dock därför vara för- nuftig, och om så är, bör ovanligheten ej utgöra något hinder. På dessa skäl, herr talman, vidhåller jag mitt yrkande om bifall till ut- skottets hemställan.

Herr Ekenman: Såvida jag kunnat rätt förstå den debatt, som här pågått, är innebörden af de skäl, som framhållits emot utskottets förslag, egentligen den, att man äfven borde vidtaga vissa förändringar i organisationen inom sjelfva statsdepartementen för att vinna det mål, man här åsyftat. Ja väl, jag tror nog, att det kan så vara. Men af den omständigheten, att man framdeles bör komplettera hvad här är föreslaget med ytterligare förändringar i organisativt hänseende, kan jag ej komma till den konklusion, att man bör säga nej till hvad här föreslagits. Man säger vidare, att saken ej fått nog utredning och klarhet. Jag frågar: fins det ej utredning och klarhet nog derom, att civildepartementet är öfverhopadt af göromål af den mest olikartade beskaffenhet och att något till förbättring deraf bör göras? Jag vin- ner också målet i icke oväsentlig grad genom inrättande af ett nytt departement, på sätt utskottet föreslagit, just för dessa ärenden, som särskildt påpekats, nemligen de som röra kommunikationsväsendet. Detta har under de senaste åren utvecklats på ett så oerhördt sätt, att de dithörande ärenden, hvilkas utredning och anordning kräfva Kongl. Maj:ts pröfning, allt mer och mer ökats. Det kan icke vara annat än lämpligt, att dessa ärenden få en särskild pröfning af en person inom Konungens råd, som särskildt lagt sig vinn om sådana frågor och framför allt har tid att egna dem den grundliga behandling de kräfva. Det är således, enligt min åsigt, ganska talande och viktiga skäl, som förefinnas för utskottets förslag. Nu säger man det oakadt från reservanternas sida, att det ej är nödigt och nyttigt att komma med den föreslagna förändringen. Jag skall för min del vända om den satsen. Är det nödigt, är det nyttigt, att Första Kammaren säger nej till ett förslag af den art, som nu föreligger? Fins här ej uttryck nog för en opinion, då den delas af vår utskottsmajoritet, som består af flere ledamöter från Första Kammaren och af alla från Andra Kam- maren? Ligger icke något deri? Jag för min del tror, att det är både nödigt och nyttigt att bifalla hvad utskottet här föreslagit, men

jag dristar mig tro, att det ej är klokt och lämpligt att afslå det. Jag förenar mig med dem, som yrka bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr talmannen i enlighet med derunder framställda yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande punkt hemställt och vidare på afslag derå, samt förklarade sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslags en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad konstitutionsutskottet hemställt i 3 punkten af sitt utlåtande n:o 15, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställau.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—45;

Nej—32.

Vid förnyad föredragning af konstitutionsutskottets nedannämnda, den 22 och 23 i denna månad bordlagda utlåtanden och memorial:

n:o 16, i anledning af väckta motioner om ändrad lydelse af §§ 35 och 36 regeringsformen,

n:o 17, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 87 mom. 1 samt § 17, § 22, § 28 mom. 2 och § 89 regeringsformen, så ock om ändring i visst afseende af § 106 regeringsformen,

n:o 18, i anledning af väckt motion om ändring i visst afseende af §§ 38 och 106 regeringsformen, så ock motion om ändrad lydelse af § 9 regeringsformen,

n:o 19, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 42 regeringsformen, samt

n:o 20, i anledning af återremiss af utskottets utlåtande n:o 5,

rörande väckt motion om ändrad lydelse af 51 m. fl. §§ regeringsformen,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa betänkan den hemställt.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets nedannämnda, den 22 och 23 innevarande mars bordlagda utlåtanden:

n:o 43, i anledning af Kongl. Maj:ts särskilda proposition, angående ordnande af pensionsförhållandena vid intendenturcorpsen,

n:o 44, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående efterskänkande af kronans rätt till danaart efter enkan Maria Kristina Olsson från Raseberg i Skaraborgs län,

n:o 45, i anledning af väckt motion om godtgörelse till åboen Carl Nilsson i Berg för utgift, som han i egenskap af förmyndare för aflidne arrendatorns af militiebostället Berg i Qville socken omyndiga barn fått vidkännas såsom arrendeskilnad för nämnda boställe, och

n:o 46, i anledning af väckt motion om restitution åt Göteborgs museum af 1,034 kronor 90 öre, utgörande erlagd tull för vissa af nämnda museum från utlandet införskrifna konstverk,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 22 och 23 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 48, angående beräkningen af statsverkets ordinarie inkomster.

1 och 2 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

3 punkten.

Lades till handlingarna.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets nedannämnda, den 22 och 23 innevarande månad bordlagda utlåtanden:

n:o 49, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse, för bildande af Kungsörs köping, af mark från Kungsörs kungsladugård,

n:o 51, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beredande af lånemedel till utveckling af statens telefonväsende, och

n:o 52, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående statsbidrag för utrotande af ollonborrar,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 22 och 23 innevarande mars bordlagda utlåtande n:o 23, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition, dels ock väckta motioner rörande ändrad lydelse af 4 och 11 §§ i förordningen angående patent den 16 maj 1884, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 22 och 23 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 24, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 17 kap. 10 § handelsbalken.

Om inskränkning i fortvaron af förmånsrätten för omyndigs fordran hos föräldrar eller förmyndare.

Herr Annerstedt: Såsom skäl för sitt afstyrkande af förevärande kongl. proposition har utskottet åberopat, att förmyndaren efter öfverenskommelse med myndlingen skulle kunna underlåta att afgifva den redovisning, som förmyndaren åligger, och på sådant sätt föranleda dertill, att förmånsrätten efter oskäligt lång tid ännu kvarstode, hvilket för den allmänna krediten skulle medföra vådor och olägenheter.

Vid betraktande af denna fråga bör man dock i främsta rummet fästa sin uppmärksamhet vid beskaffenheten af det rättsförhållande, som förefinnes emellan förmyndare och myndling. Man bör erinra sig, att förmyndaren till förvaltning emottagit myndlingens medel, hvilka efter sakens natur fortfarande äro myndlingens och icke förmyndarens tillhörighet, så att de värdepapper och dylikt, som förmyndaren öfvertagit, tillhöra myndlingen. Af 2 § 17 kap. handelsbalken framgår nu, att den separationsrätt, som sålunda tillkommer myndling, icke är begränsad till någon viss tid. Huru många år som helst må hafva förflutit, myndlingen är i alla fall berättigad att ur förmyndarens bo, om denne gjort konkurs, uttaga sina värdepapper och handlingar. Rätteligen borde naturligtvis förmyndaren icke förvandla dessa myndlingens tillhörigheter, och gör han det, borde han genom påskrift å hvad som sättes i stället angifva, att detta är myndlingens egendom. Deraf följer, att om en förmyndare rätt förvaltadt sitt förmynderskap, skall, derest han råkar på obestånd, i hans bo finnas tillgångar, tillhöriga myndlingen, hvilka såsom myndlingens egendom kunna af denne påyrkas böra ur boet uttagas, och detta huru lång tid som

Om inskränkning i fortvaron af förmånsrätten för omyndigs fordran hos föräldrar eller förmyndare.

(Forts.)

helst efter förmynderskapets upphörande. Sådan är vår gällande lag. Och jag förmodar, att någon ändring af lagen i denna del icke bör ifrågasättas, då, huru mycket man vill inskränka myndlingens rätt, man väl icke kan sätta i fråga att ställa myndlingen i sämre belägenhet än andra personer, hvilkas egendom finnes i gäldenärens bo. Vid sådant förhållande synes lagstiftaren böra iakttaga den största försigtighet, då han vill begränsa den förmånsrätt, hvilken är det enda skydd, som lagstiftningen för närvarande gifver myndling emot en sådan förvandling af myndlingens tillhörigheter, att desamma helt och hållet undandragas honom vid förmyndarens konkurs. Mången gång har i denna kammare framhållits, att förmyndarelagstiftningen på de flesta ställen här i landet ännu är sådan, att den lemna för liten trygghet för myndlings medel. Vid detta förhållande kan det icke vara skäl att göra en lagförändring, hvarigenom den ringa trygghet, som finnes, minskas och att, om man anser att tiden för förmånsrätten i någon mån skulle kunna begränsas, göra denna begränsning med så ovarsam hand, att myndlingens rätt verkligen sättes i fara.

Nu säger lagutskottet, att den kongl. propositionen är otillfredsställande därför, att myndling efter fyllda 21 år är berättigad vidtaga de åtgärder, som erfordras för att få redovisning af förmyndaren och utfå sina tillhörigheter. Utskottet förbiser härvid helt och hållet den ställning, som mången gång, kanske i de flesta fall råder emellan förmyndare och myndling. Förhållandet är nemligen, att i allmänhet fader eller moder är förmyndare för sina barn, och det torde ligga i sakens natur att, åtminstone i de fall der ett godt förhållande råder mellan föräldrar och barn, barnet betänker sig länge, innan det på faderns eller moderns förklaring att: »det är omöjligt för mig att nu lemna redovisning, men den skall snart följa», svara med ett instämmande till domstol. Det enda sätt, på hvilket man, efter lagutskottets sätt att se saken, skulle kunna tänka sig myndlingens rätt skyddad, är nemligen, att myndlingen, så fort han fyllt 21, år instämmer fadern eller modern och förskaffar sig åläggande för denne vid vite att lemna redovisning. Ty väl att märka är, att stämningen till domstol och yrkandet på redovisning icke i och för sig gifver någon redovisning. Är nemligen redovisning icke lemnad, kan domstolen dervid icke göra annat än att förelägga den redovisningsskyldige vid vite att inom viss tid afgifva redovisning. Betänker man nu derjemte, att efter vanlig praxis tillvägagåendet icke kan blifva annat än att, i de fall, då den redovisningsskyldige icke åtnöjes med det i underrättens dom gifna föreläggande, den högre domstolen måste förelägga ny tid och nytt vite för redovisningens afgifvande, är lätt att inse, att en god del af tiden för förmånsrätten eller kanske alla de tre åren kunna gå förbi, utan att redovisningsräkning blifvit afgifven, eller åtminstone utan att myndlingen har fått sina tillhörigheter till sig utlemnade.

På dessa skäl finner jag det vara väl funnet, att i propositionen myndlingens och förmyndarens ömsesidiga förhållande blifvit så be-

stämda, att myndlingen har en viss tid efter det redovisning afgifvits att utsöka sin rätt samt under tiden förmånsrätten bibehålles. Och det är att märka, att olika förmyndare emellan, d. v. s. emellan afträdande och tillträdande förmyndaren, förslaget innehåller en viss tid för förmånsrätten. Ty motivet, som föranleder dertill, att myndling och förmyndare emellan tiden bör räknas från redovisningens afgifvande, saknas, då fråga är om förhållandet olika förmyndare emellan. Härtill kommer, att man synes med rätta kunna påstå, att för den allmänna krediten längre eller kortare tids förmånsrätt för myndlingen är af föga betydelse. Ty förhållandet emellan den allmänna kreditens fordringar och myndlingens rätt ordnades på ett fullt tillfredsställande sätt, då myndlingens gamla förmånsrätt framför inteckningar, som voro yngre än förmynderskapet, borttogs.

Om inskränkning i fortvaron af förmånsrätten för omyndigs fordran hos föräldrar eller förmyndare.

(Forts.)

Lagutskottet har åberopat, att högsta domstolens alla ledamöter funnit sig icke kunna tillstyrka Kongl. Maj:ts förslag. Det är emellertid att observera, att högsta domstolens flesta ledamöters yttrande är affattadt på det sätt, att inom detsamma inrymmas såväl de ledamöter, hvilka anse att icke någon som helst ändring i förevarande förmånsrätt bör vidtagas, som ock de, hvilka anse att man måhända kunde gå längre än Kongl. Maj:ts förslag innebär.

Under sådana förhållanden, och då det synes mig vara lagstiftarens ovilkorliga skyldighet att tillse, att den förändring, som nu ifrågasatts, icke går längre än att man med godt samvete kan säga, att man tillräckligt skyddar dens rätt, hvilken sjelf icke tillräckligt kan skydda sina rättigheter, anhåller jag, att kammaren måtte bifalla Kongl. Maj:ts proposition. Huruvida densamma vid denna riksdag blifver lag eller icke, synes mig vara af underordnad betydelse i jemförelse med angelägenheten deraf, att icke något uttalande af kammaren eger rum, som skulle kunna gifva en sådan tydning, att ett förslag, som inskränker den omyndiges rätt utöfver hvad den kongl. propositionen innehåller, komme att af kammaren godkännas. Och ett afslag å den kongl. propositionen synes mig icke kunna undgå att tolkas på detta sätt.

Herr Claëson: De s. k. tysta förmånsrätterna kunna icke, utan att rättvisa eller billighet kränkes, helt och hållet undvaras i vår lagstiftning, ty samhallets pligt är att skydda dem, som på grund af statens egna lagar eller andra förhållanden icke kunna sjelfva tillvarataga sina intressen, men det har städse ansetts såsom en ytterst vigtig grundsats, hvilken icke minst Första Kammaren varit angelägen att upprätthålla, att åt dessa förmånsrätter, hvilka onekligen ingripa störande på den allmänna krediten, icke gifves större utrymme, än nöden kräfver. På denna grund har i fråga om den tysta förmånsrätt, som är medgifven tjenstehjon, hvilka enligt tjenstehjonsstadgan icke ega att få ut ett enda öre på lönen under tjänståret, eller arbetare, hvilka i allmänhet äro förhindrade att i förskott få ut sin

Om inskränkning i fortvaron af förmånsrätten för omyndigs fordran hos föräldrar eller förmyndare.

(Forts.)

arbetsförtjenst, bestämts endast en kort tid, under hvilken förmånsrätten varar.

Nu gällande lag är i förevarande fall ganska knapphändig, då den endast säger: »Sedan tages omyndigs fordran hos föräldrar eller förmyndare ut». Säkert är dock, att lagen med *omyndig* å detta ställe icke menat 30 à 40 år gamla myndiga personer, som i en länge sedan förfluten tid varit omyndiga. — Emellertid kräde detta stadgande en förtydligande förändring, och Riksdagen begärde därför i skrifvelse till Kongl. Maj:t, att lagen skulle så ändras, att förmånsrätten begränsades till viss tid efter det förmynderskapet upphört. Nu har i strid häremot och i strid mot högsta domstolens mening framlagts ett förslag, enligt hvilket tiden för förmånsrätten räknas från den dag, då beloppet af den omyndiges fordran blifvit bestämd genom godkänd eller oklandrad redogörelse eller laga kraft egande dom. Dermed har man enligt min mening alldeles förlorat fast mark under fötterna. Man får en tid, som icke är en tid. Man får eu tid, som kan snart sagdt i oändlighet fortgå, om förmyndare och myndling komma öfverens om att den senares medel, derest de efter myndigblifvandet fortfarande innestå hos förmyndaren, skola skyddas framför öfriga borge-närers genom underlåtenhet att afgifva sluträkning. Om det är någon, som varit förmyndare för egna barn eller andre närskylde, förefinnes naturligtvis ett stort intresse att så förfara.

Det talades om det grannlaga förhållande, som är emellan en före detta myndling och hans förre förmyndare. Ja, men det är ett grannlaga förhållande äfven emellan tjänstehjon och husbonde samt emellan arbetare och arbetsgifvare. Jag har sett exempel på, att arbetare förlorat hela sin under ett långt och mödosamt lif förvärfvade arbetsförtjenst, därför att de låtit densamma år ifrån år innestå å brukskontoret; men man bör icke därför taga bort den starka begränsningen i tiden för förmånsrätten i dylika fall. Nödvändigt är ock i nu förevarande fall att hafva eu viss utgångstidpunkt. Och det synes mig icke vara förenadt med fara att såsom sådan taga den tid, då förmynderskapet upphört. Enligt vår lag skall för hvarje år afgifvas förmyndareräkning, som skall granskas af gode män, och denna räkning ligger färdig och klar i samma stund som den omyndige blifver myndig. Det är den lättaste sak i verlden att granska denna räkning och godkänna densamma. Men önskar förmyndaren, att myndlingen i sitt eget intresse icke skall godkänna räkningen, kan förmånsrätten komma att fortfara i oändlighet, och staten komma att i decennier skänka detta den tysta förmånsrättens skydd åt gamla myndige personer. Detta synes mig både obehöfligt och obehörigt, och dermed går nästan allt gagn af reformen om intet, på samma gång som en vigtig princip blifvit bruten.

Då denna fråga år 1891 behandlades i lagutskottet, var det mycket fråga om, att utskottet skulle formulera lagen, men man var icke riktigt på det klara med huru lång tid skulle tagas från det förmynd-

derskapet upphört. Somliga ville *ett*, andra *tre* år, men jag tror, att majoriteten önskade två år, enär den ansåg tre år vara väl mycket och ett år väl litet. Man beslöt därför lemna åt Kongl. Maj:t att efter utredning bestämma tiden; men ingen tänkte sig en sådan bestämmelse som den nu föreslagna, hvilken icke ställer någon hållbar gräns för förmånsrätten.

Att en förmyndare kan hafva skada af, att någon tid icke finnes bestämd, efter hvilken han kan sägas icke vidare stå i ansvar för förmynderskapet, är alldeles gifvet, och det är olämpligt att eu eller annan försumlig förmyndare skall vålla att öfriga förmyndare blifva lidande. Här i kammaren har med rätta framhållits, att vår tid är rik på hvarjehanda större eller mindre bedrägerier, hvilka man kallat oegentligheter. Enligt min tro finnes icke något, som är mera egnadt att framkalla dylika oegentligheter, än att tiden för förmånsrätten bestämmas från det räkning blifvit öfverlemnad och godkänd. Antingen kan myndlingen år efter år få ränta å det belopp, som efter föregående redovisning skall innestå, utan att han får någon förmyndare-räkning sig förelagd till godkännande, eller ock kan han hafva fått sådan, men denna försvunnit i det ögonblick, då fråga blifvit om att han skulle få förmånsrätt på annans bekostnad.

På dessa och de mycket rigtiga skäl, som utskottet anført, anser jag att Första Kammaren bör bifalla utskottets förslag, hvarom jag härmed vördsamt gör hemställen.

Herr Hasselrot: Den bestämmelse, som nu gäller, att förmånsrätt för omyndigs medel är till tiden obegränsad, har vållat stora olägenheter och föranledt Riksdagen att i skrifvelse till Kongl. Maj:t begära ändring i detta förhållande. Det har med allt skäl väckt ovilja, att t. ex. en person, som drifvit en större affär, då han gör konkurs, finnes hafva drifvit hela affären med medel tillhörande hans förutvarande, kanske för 10 à 15 år sedan till myndig ålder komne myndling, hvilken på så sätt varit förläggare åt affärsman-nen. Myndlingen tager med förmånsrätt ut allt sitt, under det oprioriterade borgenärer få ingenting. Desse senare hafva dock icke haft någon möjlighet att förskaffa sig kännedom om berörda förhållande, utan varit i god tro, då de inledde affärsförhållanden med ifrågavarande person. — En rättelse i detta förhållande har således ansetts behöf-lig och riktig, och Riksdagen begärde därför en lag, som skulle be-gränsa förmånsrätten för omyndigs fordran till viss tid efter det för-mynderskapet upphört.

Nu har emellertid Kongl. Maj:t framlagt ett förslag derom, att ifrågavarande förmånsrätt måtte upphöra, icke viss tid efter det för-mynderskapet utgått, utan viss tid efter det förmyndareringning afgifvits samt godkänts eller lemnats oklandrad. Häremot invänder ett justitieråd, att en lag af det innehåll förslaget utmärker i de flesta fall skulle blifva utan verkan och med synnerlig lätthet kunna i de fall, der den eljest

*Om inskrän-
ning i fortvaron
af förmånsrät-
ten för omynd-
digs fordran
hos föräldrar
eller förmynd-
dare.*

(Forts.)

Om inskränkning i fortvaron af förmånsrätten för omvänds fordran hos föräldrar eller förmyndare.

(Forts.)

vore tillämplig, kringgås. Öfrige sex justitieråd säga — att den åtskillnad i fråga om förmånsrätten, hvilken skulle blifva beroende deraf, huru vida förmyndareredogörelse aflemnats eller icke, synes sakna inre berättigande och kunna föranleda betydande praktiska olägenheter. I tillämpningen torde ock det föreslagna stadgandet komma att visa sig vara lätt att kringgå och i följd deraf komma att verka mycket ojemnt — medföra förlust för den samvetsgranne, men icke träffa den mindre nogräknade. Mycket starka anmärkningar hafva således af högsta domstolens samtliga ledamöter framställts mot föreliggande förslag. Jag tror ock, att dessa anmärkningar icke sakna berättigande. Naturligt är, att det i regel är omöjligt för tredje man att veta, om och när emellan förmyndare och myndling räkning blifvit afgifven och godkänd. Och om, derest räkning afgifvits, förmyndare och myndling sins emellan kommit öfverens om att hålla tyst härmed, blifver med en lag sådan som den, hvilken nu ifrågasatts, förhållandet precis det-samma som hittills.

Skälet, hvarför man icke vill, på sätt Riksdagen i sin skrifvelse ifrågasatt, bestämma en viss tid från det förmynderskapet upphört, är, såsom den förste talaren nämnde, skälig hänsyn till det grannliga förhållande, som eger rum mellan myndlingen och hans förmyndare, särskildt i det fall att föräldrar äro förmyndare. Den förste talaren framhöll, att lagutskottet skulle förbisett detta. Detta har lagutskottet dock icke gjort. Utan tvifvel skulle lagutskottet gillat hvarje bestämmelse i sådant syfte, derest grunden för det framlagda förslaget icke varit sådan, att efter utskottets åsigt dermed ingenting väsentligt viines.

Här föreligger icke nu något positivt förslag i den riktning, som Riksdagen begärt och som lagutskottet ville förorda, utan här gäller det blott att visa att det förslag, som Kongl. Maj:t framställt, icke är tillfredsställande. Enligt detta skulle ju förmånsrätten förloras 3 år efter det godkänd eller oklandrad räkning är lemnad. Nu är emellertid förhållandet, att svårigheten för en fader ligger i regeln icke deri att för den myndig blifne sonen uppgöra en räkning öfver förmynderskapet, utan svårigheten är att lemna ut penningarna ur sin rörelse, då han har dem bundna. Det skall således icke vara sällsynt, att en räkning verkligen lemnas och godkännes, då sonen är 21 år, men att fadren behåller penningarna. Under sådana förhållanden vinnes genom Kongl. Maj:ts förslag ingenting beträffande de grannlagenhets-hänsyn, som man så mycket fäst sig vid, ty förmånsrätten förloras här 3 år efter räkningens aflemnande, om tidpunkten därför är uppenbar, och förhållandet bletve då för myndlingen icke fördelaktigare, än om förmånsrätten räknades från tiden för förmynderskapets upphörande. Men tiden för räkningens afgifvande kan, som sagdt, fördöljas, och då är man inne på olägenheternas område, och lockelsen blir stor för vederbörande att gifva sig in på det svikliga förfarandets farliga stråt.

Lagutskottets ärade ordförande yttrade, att den egendom, som förmyndaren fick om händer, faktiskt tillhörde myndlingen, och om förmyndaren hade någon del af denna egendom i behåll, skulle den vid konkurs afskiljas. Detta är alldeles riktigt, men då den ärade talaren ansåg att man i analogi dermed skulle kunna säga, att den egendom, som förmyndaren förvandlat till penningar, också borde stå under samma skydd som den egendom, hvilken individuelt fans i behåll, tror jag, att han från den ståndpänkt som han intagit har bevisat för mycket, ty genom eu tillämpning af denna åsigt skulle man komma just till den lagbestämmelse, som nu är gällande, och sålunda till att förmånsrätten aldrig skulle upphöra, men ingalunda till sådana bestämmelser, som innefattas i Kongl. Maj:ts förslag. Eganderätten skulle finnas kvar för de saker, som äro i behåll, och förmånsrätten stå kvar för den egendom, som är förvandlad.

Om inskränkning i fortvaron af förmånsrätten för omyndigs fordran hos föräldrar eller förmyndare.

(Forts.)

Jag tillåter mig yrka bifall till lagutskottets hemställan.

Herr Sjöcrona: Då vid 1891 års riksdag af lagutskottet behandlades en motion i detta ämne, så råde i lagutskottet, likasom vid denna riksdag, icke mer än en mening derom, att från lagstiftarens sida något borde göras för att förekomma det förhållande, som nu kan ega rum, att omyndigs medel få inestå hos förmyndaren med förmånsrätt under vida längre tid, än som kan vara tillbörligt, och att derigenom ett mycket kämbart förfång tillskyndas andra borge-närer. Den afgifna motionen var emellertid ej så affattad, att lagutskottet hade fullt fria händer att afgifva ett fullständigt förslag i ämnet, och lagutskottet kan ju i allt fall icke lämpligen under den korta tiden för Riksdagens samvaro fungera såsom lagberedning och ut-arbeta fullständiga lagförslag. Vid sådant förhållande stannade lagutskottet 1891 vid att föreslå, hvad också Riksdagen beslöt, en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om en sådan lagbestämmelse, hvarigenom den i 17 kap. 10 § handelsbalken stadgade förmånsrätt för omyndigs fordran begränsades till viss tid efter det förmynder-skapet upphört. Nu har Kongl. Maj:t i sin proposition föreslagit, att i det fall, då förmynderskapet öfvergår från en förmyndare till en annan, förmånsrätten skall upphöra inom 3 år efter det äldre förmynderskapets upphörande, eller sålunda, såsom Riksdagen ifrågasatt, inom viss tid efter det förmynderskapet upphört. Denna del af Kongl. Maj:ts förslag synes sålunda kunna och böra tillfredsställa alla. Men i det fall, att förmynderskapet upphört derigenom, att myndlingen sjelf blifvit myndig, har Kongl. Maj:t, som vi veta, föreslagit en begränsning så, att såsom terminus a quo räknas tiden, då redogörelse för förmynderskapet blifvit afgifven. 3 år derefter skall förmånsrätten upphöra. Detta är ju emellertid obestriddligen ett steg i den rätta riktningen, och på de skäl, som lagutskottets ordförande redan anfört, anser jag, att detta steg nu bör tagas. Skulle man under tillämpningen af lagen framdeles finna, att man i denna mycket

Om inskrän-
ning i fortvaron
af förmånsrät-
ten för omynd-
digs fordran
hos föräldrar
eller förmynd-
dare.

(Forts.)

grannlaga och svårlösta fråga skulle kunna gå längre med behörigt skyddande af å ena sidan myndlingens och å den andra borgenärernas rätt, så är ju intet hinder för att då, när frågan fått ytterligare erfordrig utredning, å nyo lagstifta i ämnet.

Det har blifvit invändt, att om detta förslag blefve lag, skulle myndlingen under decennier kunna få åtnjuta förmånsrätt för sina medel. Jag vill i afseende derpå endast erinra, att för sådana medel, såväl som för andra fordringar, gäller preskriptionsrätt. Låter en myndling sina medel allt för länge stå inne, kan hans fordringsrätt blifva preskriberad.

Jag skall af dessa skäl tillåta mig att yrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Bergström: På sätt näst föregående talare anmärkte, är förevarande ärende af mycket grannlaga natur. För min del tror jag icke, att frågan kan blifva vid denna riksdag löst i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts proposition, ty jag är viss på, att Andra Kammaren bifaller utskottets betänkande; och vid ett sådant beslut har frågan denna riksdag förfallit. Vid sådant förhållande är det icke af någon stor betydelse, huruvida denna kammare bifaller eller afslår Kongl. Maj:ts proposition, ty frågan kommer att falla genom Andra Kammarens beslut. Men ett enkelt afslag å Kongl. Maj:ts proposition i öfverensstämmelse med utskottets hemställan skulle jemväl innebära ett godkännande af utskottets motiv, och det är flera af dessa motiv, hvilka jag för min del anser mig icke kunna godkänna. Jag är nemligen ej viss på, att utskottets uttalade åsigt, att utgångspunkten för beräkningen af den tid, under hvilken den tysta förmånsrätten må fortfara, bör beräknas från det förmynderskapet upphört. Den förste ärade talaren, lagutskottets ordförande, har anført enligt min tanke goda skäl, hvarför man bör taga hänsyn till, att en redovisning icke alltid blir så fort, som önskligt vore, fordrad. Det är således skäl, enligt mitt förmenande, att ifrågasätta, om icke äfven den tid, då redovisning lemnas, bör spela någon rol vid lösningen af denna fråga.

Att förslaget i sig sjelf icke är så absolut förkastligt, som utskottet antydt, bevisas deraf, att så erfarne, lagkunnige män som de, hvilka sutto i lagkomitén och äldre lagberedningen, hafva föreslagit hvad nu Kongl. Maj:t har upptagit. Vidare tillåter jag mig att fästa uppmärksamheten på, att mycket af hvad som är anfördt i denna fråga egentligen skulle hafva sin giltighet, om den gamla lagen vore oförändrad, enligt hvilken omyndigs fordran i afseende på förmånsrätt konkurrerade med intecknad fordran, men sedan detta nu är ändradt, och någon konflikt mellan intecknad fordran och omyndigs fordran ej kan ega rum, är det icke så betänkligt att bifalla Kongl. Maj:ts förslag, som det skulle varit under den tid, då fastighetskrediten var hotad genom denna tysta förmånsrätt. Det lider intet tvifvel, att den, som inlåter sig i affärer med en annan, kan förskaffa

sig underrättelse, huruvida denne ännu häftar för något oredovisadt förmynderskap. Han kan genom förmynderskapsroteln se, om den, med hvilken han inlåter sig i affärer, varit förmyndare, och finner han, att förhållandet varit sådant, men att förmynderskapet upphört, kan han vända sig till den andre och fråga: »har ni redt eder från det förmynderskapet, kan jag vara säker för att icke någon förmånsrätt för er myndlings fordran ännu eger rum?» Och kan den, till hvilken frågan ställes, icke svara tillfredsställande i det hänseendet, då inlåter man sig icke med honom. Ett sätt att få frågan hänskjuten till ytterligare öfvervägande vore, om denna kammare nu ville bifalla Kongl. Maj:ts proposition. Sådant innebure åtminstone, att kammaren icke obetingadt godkänner de motiv, hvilka lagutskottet har anfört för afslag å samma proposition.

Om inskränkning i fortvaron af förmånsrätten för omyndigs fordran hos föräldrar eller förmyndare.

(Forts.)

Herr Ölander: Den andre och den tredje talaren i ordningen synas mig hafva så tydligt och klart vederlagt de skäl, som den förste talaren anfört för bifall till Kongl. Maj:ts proposition, att jag kan fatta mig mycket kort. Men jag tror, att för de herrar, som icke äro jurister, ett exempel skulle vara det allra mest öfvertygande. Jag skall då bedja att få förutsätta, att den lag, som nu af Kongl. Maj:t föreslås, redan gäller, och att den gäلت i åtskilliga år. Vi antaga, att en person har varit förmyndare för en omyndig och att han afträdt detta förmyndarskap t. ex. den 31 december 1889. Nu äro 3 år förgångna sedan dess, och den f. d. förmyndaren är en affärsman; han gör affärer, han behöfver upptaga lån, och det finnes personer, som äro villiga att försträcka honom erforderliga penningar, kunniga, som de äro om, att han har en liten förmögenhet, så att de ej behöfva befara att förlora på honom. Men de veta på samma gång, att han varit förmyndare för nyssnämnda myndling, och att denne varit egare af ett stort kapital, för hvars utfäende han har förmånsrätt i den afgångne förmyndarens egendom. Nu äro visserligen 3 år förgångna, sedan han afträdt förmynderskapet, men man svärfvar ändock i okunnighet om, huruvida denna förmånsrätt är slut eller fortfar, ty detta är enligt förevarande lag beroende på, icke när förmynderskapet tog slut, utan när räkning öfver detsamma blifvit afgifven, och icke nog dermed, denna räkning skall dessutom vara antingen oklandrad eller godkänd. Men härom känner man ingenting. Intet officiellt bevis härom finnes att tillgå. När myndlingen blef myndig, och när förmynderskapet upphörde, derom kan man erhålla tillförlitlig uppgift från presterskap och domslut, men tiden, då godkänd räkning blifvit afgifven, får man på annan väg förskaffa sig kändedom om. Huru få reda på detta? Det finnes icke några officiella handlingar härom, det är en omständighet, som är känd endast af två personer: den förre förmyndaren och den förre myndlingen. Man måste då fråga desse, men hvad de svara har icke någon juridisk betydelse, ty ett enskildt erkännande gäller ingenting inför rätta. Man frågar emellertid för-

Om inskränkning i fortvaron af förmånsrätten för omyn-digs fordran hos föräldrar eller förmyndare.

(Forts.)

myndaren, den som skall låna, och säger: »jag skall gerna låna er de medel ni begär, men ni har haft ett förmynderskap, är ni fri från detta och har förmånsrätten därför upphört?» »Ja, svarar han, jag har för mer än 3 år sedan afgifvit redovisning, och denna är godkänd.» Men detta svar är väl ej alltid så tillförlitligt. Den som behöfver låna kan, för att vinna sitt syfte, lätt framställa saken i en annan dager än den rätta. Man vågar således ej lita härfpå, utan man frågar då den andre personen, den förre myndlingen. Denne vitsordar kanske riktigheten af sin förre förmyndares uppgift; men detta har heller ingen betydelse inför rätta eller inför tredje man. Han medgifver visserligen, att han fått redovisning, men det kan hända, att äfven myndlingen talar osant, och detta kan ske icke blott in mala fide utan ock måhända någon gång in bona fide, i god tro på uppgiftens sanning. Myndlingen kan visserligen vara i komplott med förmyndaren om att lemna en dylik uppgift för att bereda förmyndaren lätt-het att få det sökta lånet, säker som myndlingen är att ändå få ut sitt, därför att han har sin förmånsrätt i behåll. Men han kan också vara in bona fide; han kan hafva fått redovisning för en del af de omhänderhafda medlen, men icke för alla, och han känner måhända icke till att han eger andra tillgångar än redovisningen upptager; men sedan får han reda derpå, han har icke godkänt den afgifna räkningen, och förmånsrätten fortfar alltså. Nu frågar jag: kan en så oviss tidpunkt, som icke är officiel, som ingen annan känner än desse två personer, hvilkas uppgifter man icke kan lita på, kan den lämpligen vara den terminus a quo, hvarifrån den tid bör beräknas, efter hvars slut en så vigtig rättighet som förmånsrätt skall upphöra. Det är något, synes mig, som strider emot den stadga och den säkerhet, som i fråga om förmånsrätt böra ega rum, och äfvenledes emot innehållet i den riksdagsskrifvelse, som ligger till grund för ifrågavarande lagförändring och deri Riksdagen uttryckligen uttalade den mening, att tiden borde beräknas från det förmynderskapet *upphört*.

En talare sade, att om man antog detta förslag, vore det ett steg i den rätta riktningen; mig synes deremot, att det vore ett steg i alldeles orätt riktning. Man gör derigenom de olägenheter, man vill afhjelpa, större och icke mindre.

Jag vill icke förlänga diskussionen genom att yttra mig vidlyftigare, då föregående talare tillräckligt vederlagt de skäl, som blifvit anförda emot utskottets betänkande, till hvilket jag därför yrkar bifall.

Herr Annerstedt: Oaktadt den siste talaren slutade med att säga, att föregående talare vederlagt de skäl, som blifvit af mig anförda, vill jag dock taga mig friheten fästa uppmärksamheten på två omständigheter, som synas vara värda att taga i betraktande, då man vill till sin rätta betydelse uppskatta de skäl, hvilka af åtskilliga talare äro framställda mot den kongl. propositionen. Den ena omständigheten är, att skrifkonsten är uppfunnen, och att det därför icke

möter den ringaste svårighet för den, som vill vara säker derpå, att en person lemnat redovisning för ett förmynderskap, att skaffa sig bestyrkt afskrift af det erkännande om aflemnad förmyndareredovisning, som jag är viss på, att ingen förmyndare för sin egen säkerhets skull lärer underlåta att taga, då han lemnar redovisningen. Således kan detta förhållande utan svårighet fullkomligt styrkas.

Den andra omständigheten är, att då åtskilliga talare med styrka framhållit möjligheten att genom bedrägeri och svek ställa så till, att resultatet blir ett annat än det åsyftade, kammaren torde finna, att om ej förevarande proposition, utan en annan lag i ämnet blifver antagen, men en förmyndare och hans myndling vilja genom svek och bedrägeri åstadkomma, att vid inträffad konkurs af den, som varit förmyndare, en del af den sistnämndes medel skall komma myndlingen till godo, så kan nästan hvilken som helst angifva många utvägar, på hvilka detta kan ske, och dessa utvägar blifva hvarken flera eller kraftigare, om denna lag antages eller förkastas. Det torde icke vara lämpligt att här berätta några af de tillställningar, som göras för att undanskaffa en konkursgäldenärs egendom, men om man tager kännedom om några rättegångshandlingar angående gäldenärer, tilltalade för bedräglig konkurs, skall man finna, huru mångskiftande tillvägagåendet dervid kan gestalta sig. På den grund vågar jag påstå, att om denna lag är riktig i de långt öfvervägande fall, då det är fråga om hederliga och rättsinniga förmyndare och myndlingar, så behöfver lagen icke förkastas därför, att den någon gång kan användas i bedrägligt syfte.

Jag fortsätter mitt yrkande om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Hasselrot: Det var med anledning af herr Bergströms yttrande, jag begärde ordet. Han påpekade, att det vore sannolikt, att det nu föreliggande lagförslaget skulle falla i Andra Kammaren, och att sålunda någon lagstiftning vid denna riksdag i alla händelser icke skulle komma i fråga, men att det vore önskligt, att Första Kammaren godkände Kongl. Maj:ts förslag och derigenom uttalade sitt ogillande af de motiv för afslag å detsamma, som anförts i lagutskottets betänkande. Jag tror, för min del, att ett sådant tillvägagående skulle vara ytterst ödesdigert för frågans slutliga lösning. Derigenom hade vi afsagt oss så godt som all tanke på någon förbättrad lagstiftning i denna fråga. Hade Första Kammaren uttalat sitt godkännande af de principer, som föreligga i Kongl. Maj:ts förslag, så är det väl icke sannolikt, att man från regeringen kunde vänta ett förslag i annan rigtning, och ett förslag i den rigtning, Kongl. Maj:t angifvit, har väl icke någon utsigt i Andra Kammaren, och, jag hoppas åtminstone så, icke här heller. Förslaget är ingalunda, såsom herr Sjöcrona säger, ett steg i rätt rigtning, det är alldeles motsatsen, enär antagandet af detsamma skulle försvåra eller åtminstone fördröja en sådan bestämelse,

Om inskränkning i fortvaron af förmånsrätten för omyn-digs fordran hos föräldrar eller förmyndare.

(Forts.)

Om inskränkning i fortvaron af förmånsrätten för omvänds fordran hos föräldrar eller förmyndare.

(Forts.)

som Riksdagen begärt och lagutskottet förordnat. I Finland, der 1864 antogs en sådan lag, som Kongl. Maj:t nu ifrågasatt, dock med den förändring, att förmånsrätten qvarstod endast ett år efter det förmyndaren afgifvit redovisning, har denna lag måst suppleras med den bestämmelsen, att den, som blifvit myndig, skulle, för att bibehålla sin förmånsrätt, inom tre år efter det förmynderskapet upphört, hafva sökt förpligtande för förmyndaren att afgifva redovisning.

Jag yrkar fortfarande bifall till utskottets hemställan.

Herr Annerstedt: Till den upplysning, som den siste ärade talaren nyss lemnade, synes det vara nödigt att göra det tillägget, att i Finland konkurrera in-teckningar och förmynderskap med hvarandra. Således står man der ännu qvar på en ståndpunkt, som vi länge sedan öfvergifvit.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr tal-mannen jemlikt derunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt och vidare derpå att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle bifalla Kongl. Maj:ts proposition i ämnet, samt förklarade sig anse den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Annerstedt* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i sitt utlåtande n:o 24, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår kammaren utskottets hemställan och bifaller Kongl. Maj:ts proposition i ämnet.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstningen befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—46.

Nej—22.

Upplästes en inlemnad skrifvelse, så lydande:

Till Riksdagens Första Kammare.

Då Riksdagen hedrat mig med uppdraget att vara fullmäktig i riksgäldskontoret, torde det icke vara lämpligt att jag derjemte bibehåller min plats såsom ledamot i statsutskottet, hvarför jag anhåller att kammaren måtte tillåta mig derifrån afgå.

Stockholm den 24 mars 1893.

Wilhelm Odelberg.

På gjord proposition beslöt kammaren befria herr Odelberg från uppdraget att vara ledamot i statsutskottet.

Herr talmannen yttrade derefter att han finge föreslå, det kammaren ville besluta att vid det sammanträde, som komme att hållas den 8 nästinstundande april, företaga val af en ledamot i statsutskottet efter herr Odelberg.

Detta förslag antogs.

Justerades sju protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 1.02 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 29 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr statsrådet *Groll* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) om ändringar i förordningen angående försäljning af vin, maltdrycker m. m.;

2:o) angående upplåtande af mark från förra landskamrerarebostället $\frac{1}{2}$ mantal Grytan n:o 2 i Brunflo socken af Jemtlands län till skjutfält för Norrlands artilleriregemente; och

3:o) angående öfverlåtelse till staden Visby af vissa kronan tillhöriga tomter i nämnda stad.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets memorial n:o 53, i anledning af Andra Kammarens återremiss af utskottets utlåtande n:o 40 öfver Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af rätt till bearbetande af apatitföremkomster;

bankoutskottets utlåtande n:o 8, i anledning af väckta motioner om inrättande af ytterligare afdelningskontor af riksbanken; samt

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtanden:

n:o 5, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen i fråga om mellanfolkligt erkännande åt grundsatsen af enskild egendoms okränkbarhet till sjös under krigstid; och

n:o 6, i anledning af väckt fråga om utsträckt rätt för sterbhusdelegare att enhålla gemensam expedition i lagfartsärenden.

Upplästes följande skrifvelse:

Till Riksdagens Första Kammare.

Fullmäktige i riksbanken få härmed vördsamt anmäla, att vice häradshöfdingen C. A. Weinberg i skrifvelse till fullmäktiges ordförande afsagt sig det honom vid innevarande riksdag meddelade uppdrag att vara andre suppleant i riksbankens styrelse.

Stockholm den 27 mars 1893.

Pehr Ehrenheim.

Erling Ribbing.

J. W. Arnberg.

M. J. Neijber.

R. Törneblad.

Tom Liljewalch.

Sixten von Friesen.

På framställning af herr talmannen beslöt kammaren, att med anledning af berörda afsägelse val af en suppleant för fullmäktige i riksbanken skulle företagas; och uppdrog kammaren verkställigheten häraf åt de vid detta riksmöte af kammaren redan tillsatta valmän och suppleanter för utseende af Riksdagens fullmäktige i riksbanken jemte deras suppleanter.

Upplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 18, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 12 § utsökningslagen;

n:o 25, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar af 22 kap. 6 och 7 §§ byggningsbalken;

n:o 26, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse af 4 och 11 §§ i förordningen angående patent den 16 maj 1884; samt

n:o 27, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 17 kap. 10 § handelsbalken.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag dels till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 19, angående val af fullmäktige i riksbanken; och

n:o 20, angående val af fullmäktige i riksgäldskontoret;

dels ock till Riksdagens förordnanden:

n:o 21, för fullmäktige i riksbanken;

n:o 22, för suppleanter till fullmäktige i riksbanken;

n:o 23, för fullmäktige i riksgäldskontoret; och

n:o 24, för suppleanter till fullmäktige i riksgäldskontoret.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagutskottets den 24 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 25.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kongl. Maj:ts denna dag aflemnade nådiga proposition till Riksdagen om ändringar i förordningen angående försäljning af vin, maltdrycker m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, under sammanträdet aflemnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående upplåtande af mark från förra landskamrerarebostället $\frac{1}{2}$ mantal Grytan n:o 2 i Brunflo socken af Jemtlands län till skjutfält för Norrlands artilleriregemente; och

2:o) angående öfverlåtelse till staden Visby af vissa kronan tillhöriga tomter i nämnda stad.

Justerades fem protokollsutdrag för detta sammanträde.

Justerades protokollen för den 18, 21 och 22 i denna månad.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle uppföras främst på fördragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 3.21 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
